Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 13. marca 2025 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Pomoc poskytovaná štátmi – Pojem ‚pomoc‘ – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca poskytnutie opatrenia v prospech podnikov pôsobiacich v odvetví zlievania ocele v prípade čiastočného alebo úplného zatvorenia ich výrobných závodov – Finančný príspevok – Výhoda“

V spojených veciach C-746/23 a C-747/23,

ktorých predmetom sú dva návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podané rozhodnutiami Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko) z 29. novembra 2023 a doručené Súdnemu dvoru 5. decembra 2023, ktoré súvisia s konaniami:

Cividale SpA,

Flag Srl (C-746/23),

Duferco Italia Holding SpA,

Duferco Sertubi SpA (C-747/23)

proti

Ministero dello Sviluppo economico,

Direzione generale per l’incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico,

Dipartimento per lo Sviluppo e la Coesione economica del Ministero dello Sviluppo economico,

Direzione generale per l’incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico-Divisione X,

za účasti:

Fonderia di Torbole SpA,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

* Jazyk konania: taliančina.

v zložení: predseda tretej komory C. Lycourgos, sudcovia S. Rodin (spravodajca), N. Piçarra, O. Spineanu-Matei a N. Fenger,

generálny advokát: A. Rantos,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Cividale SpA a Flag Srl, v zastúpení: S. Grassani a S. Mendolia, avvocati,

– Duferco Italia Holding SpA a Duferco Sertubi SpA, v zastúpení: S. Grassani a S. Mendolia, avvocati,

– talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci S. Fiorentino, avvocato dello Stato,

– Európska komisia, v zastúpení: D. Recchia a B. Stromsky, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 107 a 108 nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 ustanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku [89] Zmluvy o ES (Ú. v. ES L 83, 1999, s. 1).

2 Tieto návrhy boli podané v rámci dvoch sporov, a to medzi spoločnosťami Cividale SpA a Flag Srl vo veci C-746/23, a spoločnosťami Duferco Italia Holding SpA a Duferco Sertubi SpA vo veci C-747/23 na jednej strane a Ministero dello Sviluppo economico (Ministerstvo pre hospodársky rozvoj, Taliansko) (ďalej len „MISE“), Direzione generale per l’incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico (Generálne riaditeľstvo MISE pre podnikateľské stimuly, Taliansko), Dipartimento per lo Sviluppo e la Coesione economica del Ministero dello Sviluppo economico (oddelenie MISE pre hospodársky rozvoj a súdržnosť, Taliansko) a Direzione generale per l’incentivazione delle attività imprenditoriali del Ministero dello Sviluppo economico-Divisione X (Generálne riaditeľstvo MISE pre podnikateľské stimuly – odbor X, Taliansko) na druhej strane, vo veci zákonnosti rozhodnutí, ktorým MISE schválilo v prospech spoločností Flag a Duferco Sertubi vyplatenie finančných príspevkov spojených s ich účasťou na programe reorganizácie zlievarenského odvetvia v nižšej sume, ako bola predtým a predbežne stanovená.

Právny rámec

Právo Únie

3 Nariadenie č. 659/1999 bolo nahradené nariadením Rady (EÚ) 2015/1589 z 13. júla 2015 stanovujúcim podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 ZFEÚ (Ú. v. EÚ L 248, 2015, s. 9). Vzhľadom na čas, keď nastali skutkové okolnosti sporu vo veci samej, sa však na tento spor naďalej uplatňujú ustanovenia nariadenia č. 659/1999.

4 Podľa článku 2 nariadenia č. 659/1999:

„1. Ak sa v nariadeniach prijatých podľa článku [89 ES] ani v iných príslušných ustanoveniach zmluvy nestanovuje inak, dotknutý členský štát oznámi Komisii [Európskych spoločenstiev] v dostatočnom časovom predstihu akékoľvek plány poskytnúť novú pomoc. Komisia bez meškania informuje dotknutý členský štát o tom, že jej bola notifikácia doručená.

2. V oznámení daný členský štát poskytne všetky potrebné informácie s cieľom umožniť Komisii prijať rozhodnutie podľa článku 4 a 7 (ďalej sa označuje len ako ‚úplné oznámenie‘).“

5 Článok 3 tohto nariadenia stanovuje:

„Pomoc úradne oznamovaná podľa článku 2 (1) nenadobudne účinnosť prv ako Komisia prijme alebo sa má za to, že prijala rozhodnutie, ktoré túto pomoc schvaľuje.“

6 Podľa článku 8 ods. 1 tohto nariadenia:

„Daný členský štát môže stiahnuť oznámenie v zmysle článku 2 v riadnom čase, predtým ako Komisia vykoná rozhodnutie podľa článku 4 alebo 7.“

Talianske právo

Zákon č. 273/2002

7 Článok 12 legge č. 273 – Misure per favorire l’iniziativa privata e lo sviluppo della concorrenza (zákon č. 273 o opatreniach na podporu súkromných iniciatív a rozvoja hospodárskej súťaže) z 12. decembra 2002 (GURI č. 293 zo 14. decembra 2002, riadna príloha č. 230) v znení uplatniteľnom na spory vo veci samej (ďalej len „zákon č. 273/2002“), v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Rozpočtové prostriedky vo výške 11 900 000 eur na rok 2002 a 13 500 000 eur na každý z rokov 2003 a 2004 sú schválené na účely vykonania programu reorganizácie v oblasti zlievania liatiny a ocele.

2. Cieľom programu uvedeného v odseku 1 je v súlade s pravidlami Spoločenstva v oblasti štátnej pomoci dosiahnuť tieto ciele:

a) podporu lepšej kvalifikácie výroby, a to aj prostredníctvom reorganizácie výrobnej kapacity a rozvoja priaznivých podmienok pre jej koncentráciu v podnikoch s vyššou úrovňou konkurencieschopnosti;

…“

Ministerská vyhláška č. 73/2004

8 Článok 2 decreto č. 73 – Regolamento recante norme di attuazione dell’articolo 12 della legge 12 dicembre 2002, n. 273, concernente il sostegno del programma nazionale di razionalizzazione del comparto delle fonderie di ghisa e di acciaio (ministerská vyhláška č. 73 – vykonávací predpis k článku 12 zákona č. 273/2002 o podpore národného programu reorganizácie v oblasti zlievania liatiny a ocele) z 13. januára 2004 (GURI č. 69 z 23. marca 2004), v znení uplatniteľnom na spory vo veci samej (ďalej len „ministerská vyhláška č. 73/2004“), stanovuje:

„1. Na účely reorganizácie odvetvia [v oblasti zlievania liatiny a ocele] z dôvodu nadmernej výrobnej kapacity vo výrobnom systéme sa podporujú programy na fyzické zničenie zariadení a strojov tvoriace výrobný cyklus s následným zatvorením výrobného závodu. …

2. Miera príspevku sa vzťahuje na vyššiu z dvoch hodnôt stanovených v oznámení Európskej únie EÚ C(2002) 315 zo 7. marca 2002, a to ‚príspevková marža na fixné náklady‘ a ‚zostatková hodnota zariadení, ktoré sa majú zošrotovať‘ a zodpovedá výške

a) 100 % v prípade zníženia výrobnej kapacity v dôsledku zlúčenia spoločností alebo dohôd medzi zlievarenskými podnikmi, ktoré okrem iného zabezpečujú primerané riešenie problémov so zamestnanosťou. Zlievareň, ktorá získa vyradenú výrobu, musí najmä preukázať, že v priemere troch posledných schválených súvah dosiahla kladné hodnoty ROS [(return on sales) (výnosy z predaja)]. Certifikáciu musí vykonať audítorská spoločnosť. Okrem toho je potrebné preukázať znaleckým posudkom vyhotoveným technickým odborníkom v danom odvetví schopnosť uskutočňovať vlastnými zariadeniami výrobu zlievarne, ktorá ukončí činnosť;

b) 60 % jej maximálnej výšky v prípade zníženia výrobnej kapacity.

3. Tieto hodnoty sa určia takto:

…

b) zostatková účtovná hodnota zariadení, ktoré sa majú zošrotovať po odpočítaní odpisov k 31. decembru 2002.

…

5. Podniky, ktoré žiadajú o finančný príspevok, sú tiež povinné:

a) vykonať reštrukturalizáciu súvah audítorskými spoločnosťami podľa schémy uvedenej v prílohe D;

b) zabezpečiť v programoch zničenia zariadení primerané riešenie problémov so zamestnanosťou, ktoré z toho vyplývajú;

c) vykonať zničenie zariadení, ktoré sú predmetom podpory do jedného roka od uverejnenia tohto nariadenia v *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*;

d) na získanie 100 % príspevku, predložiť podpísanú dohodu s podnikom schopným realizovať vyradenú výrobu, ktorá obsahuje požiadavky stanovené v odseku 2 písm. a) tohto článku.

6. Zničenie výrobných zariadení spočíva v rozrezaní častí zariadení uvedených v prílohe C. Náklady na tieto činnosti sa odpočítajú od výnosu z predaja šrotu.

…

8. Výnosy z predaja šrotu získané podnikmi, ktoré podali žiadosť o príspevok, po odpočítaní nákladov vynaložených v súvislosti s rezaním plameňom a demontážou zariadení, sa odvedú do príjmov štátneho rozpočtu, a to v každom prípade po prijatí celého príspevku určeného na fyzické zničenie zariadení. …“

9 Článok 9 tejto ministerskej vyhlášky stanovuje:

„1. Podnikom prijímajúcim finančné príspevky sa zakazuje obnoviť zrušenú výrobnú kapacitu do piatich rokov odo dňa ich vyplatenia.

2. V prípade nedodržania ustanovení odseku 1 strácajú dotknuté podniky nárok na finančné príspevky až do výšky obnovenej výrobnej kapacity a v dôsledku toho sú povinné vrátiť príslušný finančný príspevok, ktorý zahŕňa aj zákonné úroky a precenenie.

3. V prípade nedodržania dohody medzi podnikmi uvedenej v článku 2 ods. 2 písm. a) tejto ministerskej vyhlášky stráca dotknutý podnik nárok na vyšší finančný príspevok.

4. V súlade s platnými právnymi predpismi sa ustanovenia predchádzajúcich odsekov uplatňujú na materské spoločnosti, dcérske spoločnosti alebo v každom prípade na pridružené spoločnosti podnikov prijímajúcich tieto finančné príspevky.

…“

Ministerská vyhláška zo 6. februára 2006

10 Článok 2 decreto – Definizione dei criteri applicativi del regolamento attuativo 13 gennaio 2004, n. 73, per l’attribuzione dei benefici previsti in favore del comparto delle fonderie di ghisa e di acciaio, previsto dall’articolo 12 della legge 12 dicembre 2002, n. 273 (dekrét o vymedzení kritérií uplatňovania ministerskej vyhlášky č. 73/2004 o priznaní výhod v prospech v odvetvia zlievania liatiny a ocele podľa článku 12 zákona č. 273/2002), zo 6. februára 2006 (GURI č. 36 z 13. februára 2006), v znení uplatniteľnom na spory vo veci samej (ďalej len „ministerská vyhláška zo 6. februára 2006“), stanovuje:

„Náhrada škody uvedená v článku 1 sa vypláca po výmaze dotknutého podniku z obchodného registra podľa článku 2495 codice civile (Občiansky zákonník) alebo, v prípade podnikov pozostávajúcich z viacerých odvetví činnosti, po prevode zlievarenského odvetvia činnosti na iný novozaložený podnik, ktorý po vykonaní činností a povinností súvisiacich s fyzickým zničením zariadení, ukončí činnosť. V každom prípade táto náhrada škody nemôže byť vyplatená, ak tieto zariadenia nebudú zničené v lehote jedného roka odo dňa uverejnenia tejto ministerskej vyhlášky v *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*.“

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

Vec C-746/23

11 Flag, spoločnosť pôsobiaca v odvetví zlievania liatiny a ocele, ktorá je vo výlučnom vlastníctve spoločnosti Cividale, vlastnila zlievareň v Marcone (Taliansko), ktorá pozostávala z dvoch samostatných výrobných jednotiek.

12 Po uzavretí dohody so spoločnosťou Cividale, ktorá obsahovala riešenie problémov so zamestnaním, podala Flag 18. júna 2004 na MISE žiadosť o finančný príspevok od talianskych orgánov na fyzické zničenie jednej z jej výrobných jednotiek na základe článku 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 273/2000 v spojení s článkom 2 ods. 2 písm. a) ministerskej vyhlášky č. 73/2004.

13 Oznámením zo 14. septembra 2006 MISE v nadväznosti na šetrenie smerujúce k určeniu hodnoty zariadenia, ktoré sa malo demontovať, predbežne stanovilo výšku finančného príspevku, ktorý sa mal zaplatiť spoločnosti Flag, na približne 1 645 000 eur. Poskytnutie tohto príspevku podliehalo jednak overeniu fyzického zničenia zariadenia *ad hoc* ministerskou komisiou a jednak vykonaniu prevodu odvetvia podnikovej činnosti na inú spoločnosť, ktorá bola založená výlučne na účely zabezpečenia zničenia predmetného zariadenia.

14 Aktom z 28. decembra 2006 Flag previedla toto odvetvie činnosti na Flag Fonderia Acciaio Marcon Srl, spoločnosť založenú s cieľom fyzicky zničiť uvedené zariadenie, predať šrot a odviesť výnos z tohto predaja do štátneho rozpočtu. Táto spoločnosť následne vstúpila do likvidácie a bola vymazaná z obchodného registra.

15 Rozhodnutím riaditeľa zo 17. apríla 2009 Direzione generale per la politica industriale e la competitività del Ministero dello Sviluppo economico (Generálne riaditeľstvo MISE pre priemyselnú politiku a konkurencieschopnosť, Taliansko) potvrdilo, že výška finančného príspevku, ktorý sa má vyplatiť spoločnosti Flag, sa má určiť v súlade s kritériami stanovenými v článku 2 ods. 2 a 3 ministerskej vyhlášky č. 73/2004.

16 Rozhodnutím z 29. mája 2013 však MISE povolilo vyplatiť spoločnosti Flag len sumu 200 000 eur podľa právnej úpravy Únie týkajúcej sa štátnej pomoci *de minimis*.

17 Cividale a Flag podali proti tomuto rozhodnutiu žalobu, v ktorej namietali najmä porušenie článkov 107 a 108 ZFEÚ, ako aj nariadenia č. 659/1999. Podľa týchto dvoch spoločností finančný príspevok, o ktorý ide vo veci samej, nie je štátnou pomocou, ale len kompenzáciou, ktorá neposkytuje žiadnu hospodársku výhodu.

18 Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (Regionálny správny súd pre Benátsko, Taliansko) túto žalobu zamietol z dôvodu, že pôvodne stanovený finančný príspevok nemohol byť poskytnutý bez predchádzajúceho oznámenia Komisii, v súlade s článkom 108 ZFEÚ.

19 Tento súd uviedol, že MISE sa 24. septembra 2003 „pokúsilo“ oznámiť Komisii program reorganizácie stanovený zákonom č. 273/2002 a ministerskou vyhláškou č. 73/2004 ako plánovanú pomoc v súlade s pravidlami stanovenými v nariadení č. 659/1999. Toto oznámenie však bolo vzaté späť v nadväznosti na oznámenie Komisie z 21. novembra 2003, v ktorom žiadala doplňujúce informácie. Komunikácia s Komisiou viedla MISE k záveru, že rozhodnutie o zlučiteľnosti tohto programu s právnou úpravou Únie v oblasti štátnej pomoci bude v každom prípade negatívne. Z tohto dôvodu MISE nepokračovalo v postupe oznamovania.

20 Cividale a Flag podali proti rozhodnutiu Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (Regionálny správny súd pre Benátsko) odvolanie na Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko), ktorá je vnútroštátnym súdom podávajúcim návrh na začatie prejudiciálneho konania. Tvrdia najmä, že finančný príspevok, o ktorý ide vo veci samej, nemožno kvalifikovať ako štátnu pomoc, keďže neposkytuje žiadnu podstatnú výhodu a nemôže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi ani narušiť hospodársku súťaž na vnútornom trhu, a teda nespĺňa podmienky stanovené v článku 107 ZFEÚ. Na podporu tejto argumentácie predovšetkým tvrdia, že vyplatenie tohto finančného príspevku je podmienené definitívnym fyzickým zničením dotknutých výrobných zariadení a ukončením činnosti subjektu, ktorý je ich vlastníkom. Finančný príspevok ďalej podľa nich predstavuje len kompenzáciu za stratu výrobnej kapacity tohto subjektu. Napokon jeho výška určená v súlade s kritériami výpočtu stanovenými v ministerských vyhláškach č. 73/2004 a zo 6. februára 2006 je zjavne nižšia ako hodnota zničených zariadení, vzhľadom na ich výrobnú kapacitu.

21 Vnútroštátny súd sa pýta, či sa má finančný príspevok, o ktorý ide vo veci samej, považovať za štátnu pomoc v zmysle práva Únie. Zastáva názor, že je ťažké určiť, aká je ekonomická výhoda získaná podnikom, ktorý je príjemcom takéhoto finančného príspevku, a to o to viac, keď, ako je to v prejednávanej veci, tento príspevok nezodpovedá trhovej hodnote demontovaného zariadenia a jeho schopnosti vytvárať príjmy.

22 Vnútroštátny súd v tejto súvislosti uvádza nasledujúce skutočnosti. Zdá sa, že pojem štátna pomoc v zmysle práva Únie predpokladá, že podnik, ktorý je príjemcom pomoci, naďalej existuje. Finančný príspevok, o aký ide vo veci samej, sa pritom vypláca ako protihodnota za fyzické zničenie výrobných zariadení a súčasné ukončenie činnosti alebo dotknutého odvetvia činnosti podniku, ktorý vlastní tieto zariadenia a je príjemcom tohto finančného príspevku. Toto opatrenie má teda formu opatrenia, ktoré má uľahčiť ukončenie činnosti tohto podniku alebo jedného z odvetví jeho činnosti.

23 Okrem toho tento súd zdôrazňuje, že vnútroštátna právna úprava bráni tomu, aby sa tento finančný príspevok mohol vyplatiť podniku, ktorý sa po uzavretí dohody s podnikom, ktorý pristúpi k demontovaniu dotknutých zariadení, zaväzuje prevziať ich výrobnú kapacitu a personál. Okrem toho táto právna úprava stanovuje, že subjekt, ktorý je príjemcom takéhoto finančného príspevku, nemôže obnoviť dotknutú výrobnú kapacitu počas piatich rokov od jeho vyplatenia.

24 Uvedený súd tiež uvádza, že výška finančného príspevku, o ktorý ide vo veci samej, sa vypočíta v závislosti od účtovnej hodnoty dotknutých zariadení po odpočítaní už vykonaných odpisov alebo, ak je hodnota vyššia ako predchádzajúca, od aktualizovanej hodnoty príspevkovej marže týchto zariadení za roky 2000 až 2002. Za týchto podmienok tento finančný príspevok, ktorý sa neurčuje s prihliadnutím na celkovú hodnotu investície a schopnosť vytvárať príjmy, ale len s ohľadom na jednu alebo druhú z týchto zložiek, nepredstavuje hodnotu, ktorú by výrobné zariadenie mohlo mať po rokovaniach.

25 Naproti tomu dohody uzavreté s iným podnikom o pokračovaní výroby a zachovaní zamestnanosti, ktoré zakladajú nárok na finančný príspevok vo výške 100 % podľa článku 2 ods. 2 písm. a) ministerskej vyhlášky č. 73/2004, umožňujú presmerovať zákazníkov a obrat podniku, ktorý pristúpi k fyzickému zničeniu, len na iný podnik, ktorý z toho získa výhodu. Takéto dohody *a fortiori*, ak sú spojené so skutočnými fúziami, by mohli predstavovať koncentrácie medzi podnikmi, ktoré v zásade môžu ovplyvniť hospodársku súťaž. Právna úprava týkajúca sa reorganizácie odvetvia zlievarní však neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by zachovávalo

uplatňovanie vnútroštátnych právnych predpisov a pravidiel Únie v oblasti koncentrácií. Podľa vnútroštátneho súdu by tak táto právna úprava mohla viesť k tomu, že aj koncentrácie, ktoré majú význam pre Európsku úniu, by zostali nepovšimnuté.

26 Tento súd napokon zastáva názor, že je možné odlíšiť opatrenie stanovené v článku 2 ods. 2 písm. a) ministerskej vyhlášky č. 73/2004 od opatrenia stanoveného v článku 2 ods. 2 písm. b) tejto ministerskej vyhlášky, keďže toto posledné uvedené ustanovenie stanovuje finančný príspevok vo výške 60 %. Toto posledné uvedené ustanovenie totiž stanovuje vyplatenie finančného príspevku obmedzeného na 60 % jednej z dvoch hodnôt uvedených v tomto článku 2 ods. 2 v prospech podniku, ktorý demontuje dotknuté zariadenia a ukončí svoju činnosť bez toho, aby uzavrel dohodu s iným subjektom o pokračovaní výroby a prevzatí zamestnancov, pričom zákazníci, ktorých si tento podnik ponechal, sa voľne rozdelia medzi podniky dotknutého odvetvia.

Vec C-747/23

27 Duferco Sertubi požiadala o účasť na programe, o ktorý ide vo veci samej, bez toho, aby uzavrela zmluvu s iným podnikom v zmysle článku 2 ods. 2 písm. a) ministerskej vyhlášky č. 73/2004. Požiadala teda o finančný príspevok vo výške 60 % stanovený v článku 2 ods. 2 písm. b) tejto ministerskej vyhlášky. Okrem tejto skutočnosti sú skutkové okolnosti a odôvodnenie uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-747/23 analogické skutkovým okolnostiam uvedeným v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-746/23.

28 Za týchto okolností Consiglio di Stato (Štátna rada) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky, ktoré majú v oboch veciach C-746/23 a C-747/23 rovnaké znenie:

„1. Má sa opatrenie, ako je opatrenie upravené vnútroštátnou právnou úpravou…, najmä opatrenie podľa článku 2 ods. 2 písm. a) ministerskej vyhlášky č. 73/2004, kvalifikovať ako ‚pomoc' v zmysle a na účely článkov 107 a 108 ZFEÚ a nariadenia [č. 659/1999]?

2. Má sa opatrenie, ako je opatrenie upravené vnútroštátnou právnou úpravou…, najmä opatrenie podľa článku 2 ods. 2 písm. b) ministerskej vyhlášky č. 73/2004, kvalifikovať ako ‚pomoc' v zmysle a na účely článkov 107 a 108 ZFEÚ a nariadenia [č. 659/1999]?"

O prejudiciálnych otázkach

29 Svojimi dvoma otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 107 ods. 1 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že ide o „štátnu pomoc" v prípade finančných príspevkov stanovených v rámci programu reorganizácie, ktoré môžu využiť podniky v odvetví zlievania zliatiny a ocele, buď vo výške 100 % účtovnej hodnoty výrobných zariadení demontovaných žiadajúcim podnikom, po odpočítaní už vykonaných odpisov alebo aktualizovanej hodnoty príspevkovej marže na fixné náklady týchto zariadení za obdobie pred prijatím tohto programu, ak je táto posledná uvedená hodnota vyššia, pokiaľ je zníženie výrobnej kapacity spojené so zlúčením alebo dohodami medzi podnikmi tohto odvetvia, z ktorých jeden je týmto žiadajúcim podnikom, zabezpečujúcimi okrem iného primerané riešenia problémov so zamestnanosťou, alebo vo výške 60 % z vyššej z týchto dvoch hodnôt, ak ide len o demontovanie výrobných zariadení tohto žiadajúceho podniku.

30 Na úvod treba konštatovať, ako je uvedené v bode 27 tohto rozsudku, že z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-747/23 jasne vyplýva, že žiadosť spoločnosti Duferco Sertubi o priznanie finančného príspevku, o ktorý ide vo veci samej, bola podaná na základe článku 2 ods. 2 písm. b) ministerskej vyhlášky č. 73/2004. Z toho vyplýva, že na rozdiel od toho, čo tvrdí talianska vláda, druhá prejudiciálna otázka nemá hypotetickú povahu, a preto je prípustná.

31 V rámci tohto spresnenia treba pripomenúť, že notifikačná povinnosť predstavuje jeden zo základných prvkov systému kontroly zavedeného Zmluvou o FEÚ v oblasti štátnej pomoci. V rámci tohto systému majú členské štáty povinnosť jednak oznámiť Komisii akékoľvek opatrenie smerujúce k zavedeniu alebo zmene pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ a jednak nevykonať také opatrenie v súlade s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, ako je spresnené v článku 2 nariadenia č. 659/1999, pokiaľ táto inštitúcia Únie nerozhodla o danom opatrení s konečnou platnosťou (pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. novembra 2020, Viasat Broadcasting UK, C-445/19, EU:C:2020:952, bod 19 a citovanú judikatúru, a z 28. októbra 2021, Eco Fox a i., C-915/19 až C-917/19, EU:C:2021:887 bod 37, ako aj citovanú judikatúru).

32 Keďže Súdny dvor má právomoc poskytnúť týmto súdom všetky výkladové prvky vyplývajúce z práva Únie, ktoré im umožnia posúdiť súlad vnútroštátnej schémy alebo opatrenia s právom Únie na účely rozhodnutia veci, ktorú prejednávajú, môže uvedeným súdom poskytnúť výkladové prvky, ktoré im umožnia určiť, či vnútroštátnu schému alebo opatrenie možno kvalifikovať ako „štátnu pomoc“ v zmysle práva Únie. Naopak, ak sa má taká kvalifikácia prijať, posúdenie zlučiteľnosti tohto režimu pomoci alebo tohto opatrenia s vnútorným trhom patrí do výlučnej právomoci Komisie, ktorej činnosť je preskúmateľná súdom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. marca 2024, Fallimento Esperia a GSE, C-558/22, EU:C:2024:209, bod 60, ako aj citovanú judikatúru).

33 Kvalifikácia vnútroštátneho opatrenia ako „štátnej pomoci“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ vyžaduje, aby boli splnené všetky nasledujúce podmienky. Po prvé musí ísť o zásah štátu alebo zásah prostredníctvom štátnych prostriedkov. Po druhé toto opatrenie musí mať schopnosť ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi. Po tretie musí príjemcovi poskytovať selektívnu výhodu. Po štvrté musí narúšať alebo hroziť narušením hospodárskej súťaže [rozsudok z 19. septembra 2024, Spojené kráľovstvo a i./Komisia (Zdanenie ziskov CFC), C-555/22 P, C-556/22 P a C-564/22 P, EU:C:2024:763, bod 91, ako aj citovaná judikatúra].

34 Z návrhov na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že je potrebné konkrétne preskúmať, či finančné príspevky, o ktoré ide vo veci samej, môžu predstavovať výhodu pre ich príjemcov, ktorá narúša alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže a obchodu medzi členskými štátmi, pričom treba pripomenúť, že vnútroštátny súd má plnú právomoc preskúmať, či sú splnené všetky podmienky uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.

35 V prvom rade z bodu 33 tohto rozsudku vyplýva, že sa nevyžaduje, aby opatrenie pomoci malo skutočný vplyv na obchod medzi členskými štátmi alebo aby skutočne narušilo hospodársku súťaž. Stačí, ak toto opatrenie môže tento obchod ovplyvniť a narušiť hospodársku súťaž (rozsudok zo 7. marca 2024, Fallimento Esperia a GSE, C-558/22, EU:C:2024:209, bod 64, ako aj citovaná judikatúra). Okrem toho takáto podmienka je splnená, ak v čase nadobudnutia účinnosti opatrenia pomoci na dotknutom trhu existuje efektívna hospodárska súťaž na to, aby zásah zo strany štátu alebo zo štátnych prostriedkov mohol ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a narúšať alebo hroziť narušením hospodárskej súťaže (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. januára 2023, DOBELES HES, C-702/20 a C-17/21, EU:C:2023:1, bod 51, ako aj citovanú

judikatúru), pričom nie je potrebné, aby sa podniky, ktoré sú príjemcami pomoci, samy zúčastňovali na obchode medzi členskými štátmi (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. januára 2015, Eventech, C-518/13, EU:C:2015:9, bod 67 a citovanú judikatúru).

36 Neexistuje totiž hranica alebo percentuálna úroveň, pod ktorými možno tvrdiť, že obchod medzi členskými štátmi nie je ovplyvnený. Relatívne nízka úroveň pomoci alebo relatívne malá veľkosť podniku, ktorý je príjemcom pomoci, *a priori* nevylučujú možnosť, že obchod medzi členskými štátmi bude ovplyvnený (rozsudok zo 14. januára 2015, Eventech, C-518/13, EU:C:2015:9, bod 68 a citovaná judikatúra).

37 V prejednávanej veci je nesporné, že odvetvie zlievania zliatiny a ocele bolo otvorené hospodárskej súťaži a bolo predmetom cezhraničného obchodu v čase realizácie programu stanovujúceho finančné príspevky, o ktoré ide vo veci samej.

38 To znamená – s výhradou overenia vnútroštátnym súdom –, že zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že vyplatenie finančných príspevkov, o ktoré ide vo veci samej, mohlo ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a hospodársku súťaž.

39 V druhom rade z návrhov na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd sa pýta, či finančné príspevky, o ktoré ide vo veci samej, predstavujú výhodu, keďže po prvé súvisia so znížením, či dokonca zánikom výrobnej kapacity podnikov, ktoré sú príjemcami, a po druhé nezodpovedajú hodnote, ktorú by výrobné zariadenia, ktoré sa majú zničiť, mohli mať po rokovaniach.

40 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že každé štátne opatrenie, ktoré bez ohľadu na svoju formu a ciele môže priamo alebo nepriamo zvýhodniť jeden alebo viacero podnikov alebo im poskytuje výhodu, ktorú by za normálnych trhových podmienok nemohli získať, predstavuje výhodu v zmysle judikatúry pripomenutej v bode 33 tohto rozsudku (rozsudok zo 17. novembra 2022, Volotea a easyJet/Komisia, C-331/20 P a C-343/20 P, EU:C:2022:886, bod 107 a citovaná judikatúra).

41 Poskytnuté výhody tak môžu vyplývať z pozitívnych plnení, akými sú subvencie, ale aj zo zásahov, ktoré rôznymi formami znižujú náklady, ktoré obvykle zaťažujú rozpočet podniku (rozsudok z 27. januára 2022, Sātiņi-S, C-238/20, EU:C:2022:57, bod 42 a citovaná judikatúra).

42 Naopak pojem „pomoc“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ nemôže zahŕňať opatrenie poskytnuté podniku zo štátnych prostriedkov, ak by tento podnik mohol za okolností zodpovedajúcich bežným trhovým podmienkam získať rovnakú výhodu. Podmienky, za ktorých bola takáto výhoda poskytnutá, sa v zásade posudzujú na základe zásady súkromného subjektu v trhovom hospodárstve, iba žeby nebolo vôbec možné porovnať konanie štátu, o ktoré ide v danom prípade, s konaním súkromného subjektu, pretože toto konanie je neoddeliteľne spojené s existenciou infraštruktúry, ktorú by žiadny súkromný subjekt nikdy nemohol vytvoriť, alebo že štát koná ako v postavení orgánu verejnej moci (rozsudok zo 17. novembra 2022, Volotea a easyJet/Komisia, C-331/20 P a C-343/20 P, EU:C:2022:886, bod 108, ako aj citovaná judikatúra). Inak povedané, uplatniteľnosť kritéria súkromného hospodárskeho subjektu závisí v konečnom dôsledku od toho, či dotknutý členský štát poskytne ekonomickú výhodu podniku ako súkromný subjekt, a nie ako orgán verejnej moci. Súdny dvor už mal príležitosť zdôrazniť, že relevantné môžu byť predovšetkým povaha a predmet predmetného opatrenia, kontext, do ktorého patrí,

ako aj sledovaný cieľ a pravidlá, ktorým toto opatrenie podlieha (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. júna 2012, Komisia/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, body 81 a 86, ako aj citovanú judikatúru, a z 19. decembra 2019, Arriva Italia a i., C-385/18, EU:C:2019:1121, bod 73).

43 Práve na základe týchto skutočností bude musieť vnútroštátny súd, ktorý má jediný právomoc zistiť a posúdiť skutkový stav sporu vo veci samej, ako aj posúdiť presný rozsah vnútroštátnych ustanovení, určiť, či finančné príspevky, o ktoré ide vo veci samej, môžu priniesť výhodu podnikom, ktoré sú ich príjemcami. Súdny dvor má však naďalej právomoc poskytnúť tomuto súdu usmernenia so zreteľom na spis vo veci samej, ako aj na písomné pripomienky, ktoré mu boli predložené, aby uvedený súd mohol rozhodnúť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. novembra 2024, Bayerische Ärzteversorgung a i., C-758/22 až C-759/22, EU:C:2024:989, body 47 a 48). V prejednávanej veci treba vnútroštátnemu súdu poskytnúť nasledujúce spresnenia, aby mohol v potrebnom rozsahu rozhodnúť v sporoch, o ktorých rozhoduje.

44 Po prvé zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nijako nevyplýva, že rozhodnutia o poskytnutí finančných príspevkov, o ktoré ide vo veci samej, prijal taliansky štát ako súkromný hospodársky subjekt. S výhradou overenia vnútroštátnym súdom sa preto v prejednávanej veci zdá, že nie je možné uplatniť kritérium súkromného subjektu v trhovom hospodárstve, aby sa určilo, či tieto príspevky predstavujú selektívnu výhodu.

45 Po druhé sa zdá, že z cieľov uvedených v článku 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 273/2002, konkrétne cieľa zlepšenia výroby, najmä reorganizáciou výrobnej kapacity a vytvorením priaznivých podmienok pre jej koncentráciu, vyplýva, že finančné príspevky, o ktoré ide vo veci samej, majú za cieľ aspoň čiastočne zmierniť náklady spojené s ukončením výroby v odvetví, pre ktoré je charakteristická určitá nadmerná výrobná kapacita. Takéto náklady sú súčasťou nákladov, ktoré obvykle zaťažujú rozpočet podniku v zmysle bodu 41 tohto rozsudku.

46 Po tretie treba uviesť, že podľa vnútroštátneho súdu sa výška finančného príspevku, o ktorý ide vo veci samej, vypočíta v závislosti od účtovnej hodnoty výrobných zariadení zničených žiadajúcim podnikom, po odpočítaní už vykonaných odpisov, alebo ak je hodnota vyššia ako predchádzajúca, od aktualizovanej hodnoty príspevkovej marže na fixné náklady týchto zariadení za obdobie predchádzajúce obdobiu programu, ktorým sa tieto finančné príspevky zaviedli.

47 Zdá sa, že vnútroštátny súd z toho vyvodzuje, že finančné príspevky, o ktoré ide vo veci samej, sú nižšie ako skutočná hodnota demontovaných výrobných jednotiek, pričom táto hodnota sa musí vypočítať za bežných trhových podmienok kumuláciou hodnoty investície, ktorú predstavuje demontovaná výrobná jednotka, a hodnoty vyplývajúcej zo schopnosti tejto jednotky vytvárať príjmy.

48 Takáto skutočnosť však v prejednávanej veci nestačí na vylúčenie existencie výhody v zmysle článku 107 ZFEÚ. Nie je totiž vôbec možné, aby sa výrobná jednotka mohla previesť za cenu, ktorá by odrážala jej skutočnú hodnotu, ak je dotknutý trh, ako je to v prejednávanej veci, charakterizovaný nadprodukciou. Zdá sa teda pravdepodobné, že finančné príspevky vyplatené v rámci programu, o aký ide vo veci samej, ktorého cieľom je povzbudiť podniky, aby demontovali niektoré výrobné jednotky na trhu charakterizovanom nadprodukciou, by boli ekonomicky výhodnejšie ako protihodnota, ktorú by tieto podniky mohli získať za podmienok, ktoré sú vlastné takému trhu, za to, že by sa zbavili týchto jednotiek.

49 Treba preto usudzovať – s výhradou overenia vnútroštátnym súdom –, že finančné príspevky, o ktoré ide vo veci samej, predstavujú hospodársku výhodu, ktorú by prijímajúce podniky za normálnych trhových podmienok nemohli získať, v zmysle judikatúry pripomenutej v bode 40 tohto rozsudku.

50 Po štvrté – s výhradou overenia vnútroštátnym súdom –, zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nevyplýva ani to, že príjemcovia finančných príspevkov, o ktoré ide vo veci samej, nie sú „podnikmi“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, ktorých činnosť je ako jediná upravená v tomto ustanovení (rozsudok z 11. júna 2020, Komisia a Slovenská republika/Dôvera zdravotná poisťovňa, C-262/18 P a C-271/18 P, EU:C:2020:450, bod 27).

51 Zdá sa totiž, že z článku 2 ministerskej vyhlášky zo 6. februára 2006 vyplýva, že žiadajúci podnik sa môže obmedziť na prevod odvetvia zlievarenskej činnosti na iný novozaložený podnik, ktorý po vykonaní činností a povinností súvisiacich s fyzickým zničením dotknutých zariadení prestane vykonávať predmetnú činnosť. V prejednávanej veci sa zdá, že zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, tiež vyplýva, že žalobkyne vo veci samej sa mohli obmedziť na prevod jednej zo svojich výrobných jednotiek na takýto nový podnik, aby splnili požiadavky stanovené v tomto článku 2.

52 Na položené otázky preto treba odpovedať tak, že článok 107 ods. 1 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že finančné príspevky stanovené v rámci programu reorganizácie, ktoré môžu využiť podniky v odvetví zlievania zliatiny a ocele, buď vo výške 100 % účtovnej hodnoty výrobných zariadení demontovaných žiadajúcim podnikom, po odpočítaní už vykonaných odpisov alebo aktualizovanej hodnoty príspevkovej marže na fixné náklady týchto zariadení za obdobie pred prijatím tohto programu, ak je táto posledná uvedená hodnota vyššia, pokiaľ je zníženie výrobnej kapacity spojené so zlúčením alebo dohodami medzi podnikmi tohto odvetvia, z ktorých jeden je týmto žiadajúcim podnikom, zabezpečujúcimi okrem iného primerané riešenia problémov so zamestnanosťou, alebo vo výške 60 % z vyššej z týchto dvoch hodnôt, ak ide len o demontovanie výrobných zariadení tohto žiadajúceho podniku, priznávajú hospodársku výhodu, ktorá môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a hospodársku súťaž, pod podmienkou, že sa preukáže, že tento podnik by nemohol získať rovnakú výhodu za okolností zodpovedajúcich obvyklým podmienkam dotknutého trhu a že na tomto trhu existuje účinná hospodárska súťaž.

O trovách

53 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Článok 107 ods. 1 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že finančné príspevky stanovené v rámci programu reorganizácie, ktoré môžu využiť podniky v odvetví zlievania zliatiny a ocele, buď vo výške 100 % účtovnej hodnoty výrobných zariadení demontovaných žiadajúcim podnikom, po odpočítaní už vykonaných odpisov alebo aktualizovanej hodnoty príspevkovej marže na fixné náklady týchto zariadení za obdobie pred prijatím tohto programu, ak je táto posledná uvedená hodnota vyššia, pokiaľ je zníženie výrobnej kapacity

spojené so zlúčením alebo dohodami medzi podnikmi tohto odvetvia, z ktorých jeden je týmto žiadajúcim podnikom, zabezpečujúcimi okrem iného primerané riešenia problémov so zamestnanosťou, alebo vo výške 60 % z vyššej z týchto dvoch hodnôt, ak ide len o demontovanie výrobných zariadení tohto žiadajúceho podniku, priznávajú hospodársku výhodu, ktorá môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a hospodársku súťaž, pod podmienkou, že sa preukáže, že tento podnik by nemohol získať rovnakú výhodu za okolností zodpovedajúcich obvyklým podmienkam dotknutého trhu a že na tomto trhu existuje účinná hospodárska súťaž.

Podpisy